

Lausunnon antaminen Lupa- ja valvontavirastolle Gasgrid Vetyverkot Oy:n Suomen kansallisen vedyn siirtoverkon Lounais-Suomen osan (osa IV) YVA-ohjelmasta (LVV-U/45954/2026)

Kaupunginhallitus 16.03.2026 § 61
208/11.00.02/2025

Valmistelija

Kaupunkisuunnittelun johtaja Juha Virola, puh. 0400 134 718,
kaavoitusarkkitehti Mikko Toivanen, puh. 0400 134 777

Lupa- ja valvontavirasto (LVV) on pyytänyt 2.3.2026 Ulvilan kaupungin lausuntoa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelma), joka koskee Gasgrid Vetyverkot Oy:n hanketta Suomen kansallisen vedyn siirtoverkon rakentamiseksi. Toteutuessaan verkko tulisi kulkemaan Suomen läntistä ja lounaista rannikkovyöhykettä pitkin Tornioista Porvooseen. Maantieteellisen laajuutensa vuoksi hanke on jaettu viiteen erilliseen YVA-menettelyyn, joista jokaisesta laaditaan oma arviointinsa. Nyt kyseessä oleva menettely koskee verkon noin 285 kilometrin pituista Lounais-Suomen osaa (osa IV), joka kulkee 18 kunnan alueella Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakunnissa. Menettelyssä arvioidaan kaksi eri vaihtoehtoa: VE0, jossa hanketta ei toteuteta ja VE1, jossa hanke toteutetaan suunnitellusti. Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa vedyn tuotanto, siirto ja jakelu Suomessa.

Verkko tulisi koostumaan maahan sijoitettavista hiiliteräsputkista sekä putkilinjan varrella noin 8–32 kilometrin välein sijaitsevista venttiili- ja paineenvähennysasemista ja noin 10 kilometrin välein sijaitsevista putkien korroosiosuojaukseen tarvittavista anodikentistä. Lisäksi joidenkin venttiili- ja paineenvähennysasemien yhteyteen tulitaisiin rakentamaan putkien huoltoon ja kunnon tarkkailuun tarvittavia mittaus- ja kaavinasemia. Itse putket tulitaisiin asentamaan vähintään metrin syvyyteen maanpinnasta, ja niitä varten tulitaisiin lunastamaan putkilinjan ympäriltä noin 10 metrin levyinen käyttöoikeusalue. Peltoalueilla käyttöoikeusalue tulisi säilymään verkon rakentamisen jälkeen viljelykelpoisena, mutta metsäalueilla se tulitaisiin pitämään avoimena ja puuttomana.

Ulvilan kaupungin alueelle sijoittuvan putkilinjan osan pituus tulisi olemaan noin 19,2 kilometriä. Putkilinja tulisi kulkemaan luode–kaakkosuuntaisesti Harjunpään keskustan pohjoispuolisilta metsäalueilta Harjunpäänjoen varren viljelyalueiden kautta Leineperin ruukkialueen eteläpuolisille metsäalueille. Toteutuessaan putki tulisi alittamaan Kullaantien, Tampereentien, Kaasmarkunjoen, Kaasmarkuntien ja lukuisia pienempiä teitä ja oja. Alueidenkäytön ja kaavoituksen osalta putken vaikutusalueeksi on katsottu noin 180 metrin etäisyysvyöhyke putken keskilinjasta mitattuna.

Hankkeesta on järjestetty vuosien 2024–2026 aikana useita keskustelutilaisuuksia, palaveriteita ja neuvotteluja. Kuntakohtaisissa neuvotteluissa Ulvilan kaupunkia ovat edustaneet kaupunginjohtaja ja kaupunkisuunnittelun johtaja. Hankkeesta järjestettiin 16.6.2025 YVA-lain (252/2017) 8 §:n mukainen ennakkoneuvottelu, jossa

Uvilan kaupunkia edusti kaupunkisuunnittelun johtaja. Palavereissa ja neuvotteluissa on tuotu esille Uvilan kaupungin näkemyksiä reittilinjauksesta.

Väylä-, johto- ja kehittämisperiaatemarkintöjensä osalta voimassa olevassa Satakunnan maakuntakaavassa (lainvoimainen 13.3.2013) vaikutusalue on pääosin niin sanottua valkoista aluetta eli aluetta, jolla ei ole kaavamerkintöjä. Aivan Uvilan kaupungin pohjoisrajalla vaikutusalue sijoittuu kaupunkikehittämisen kohdevyöhykkeelle 1 (kk1). Leineperin ruukkialuetta etelässä sivuavalta osaltaan vaikutusalue sijoittuu kulttuuriympäristön ja -maisemamatkailun kehittämisen kohdevyöhykkeelle 2 (mv2). Putkilinja risteää Uvilan kaupungin alueella useiden maakuntakaavan mukaisten väylä-, johto- ja johtovarausmerkintöjen sekä Kaasmarkunjokea mukailevan ohjeellisen melontareittimerkinnän kanssa.

Aluevaraus-, kohde- ja kulttuuriympäristömerkintöjen osalta Satakunnan maakuntakaavan korvanneessa ja kaavaa muilta osin täydentäneessä Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (lainvoimainen 1.7.2019) vaikutusalueelle ei ole osoitettu käyttötarkoituksialueita. Suurin osa putkilinjasta sijoittuu kuitenkin vaihemaakuntakaavan mukaiselle Harjunpäänjoen kulttuurimaisema -nimiselle maisemallisesti tärkeälle alueelle sekä Harjunpään kylä ja kulttuurimaisema ja Leineperin kylä -nimisille maakunnallisesti merkittävälle kulttuuriympäristöalueille. Likimain Kaasmarkun kylän kohdalla putkilinja sivuaa vaihemaakuntakaavan mukaista Suolisto -nimistä maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristökohdetta sekä kahta muinaismuistoaluetta.

Vaikutusalueella on voimassa kaksi yleiskaavaa: Kaasmarkun osayleiskaava (lainvoimainen 8.1.2015) ja Leineperin alueen osayleiskaava (lainvoimainen 31.5.2007). Kaasmarkun osayleiskaavan alueella putkilinja sijoittuu pääosin kaavan mukaiselle maisemallisesti arvokkaalle peltoalueelle (MA). Vaikutusalueella on lisäksi kaavan mukaisia maa- ja metsätalousvaltaisia alueita (M), maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on erityisiä ympäristöarvoja (MY), erillispientalovaltaisia alueita (AO-1 ja AO-2), suojelualueita (SL-1), lähivirkistysalueita (VL) ja vesialueita (W). Leineperin alueen osayleiskaavasta vaikutusaluetta koskee ainoastaan pieni osa, joka on kokonaan maisemallisesti arvokasta peltoaluetta (MA).

Ainoa vaikutusalueella voimassa oleva asemakaava on Kaasmarkun keskustan rakennuskaava (lainvoimainen 28.4.1993), joka sijoittuu välittömästi Kaasmarkun keskustan lounaispuolelle. Kaavassa putkilinjan alue on osoitettu pääosin maisemallisesti arvokkaaksi peltoalueeksi (MA). Putkilinjan kanssa risteävän Kaasmarkuntien alue on osoitettu yleiseksi tieksi vierialueineen (LYT). Kaavan mukaisella maisemallisesti arvokkaalla peltoalueella kulkee kaavan mukainen sähkölinja vaara-alueineen. Vaikutusalueella on maisemallisesti arvokkaan peltoalueen lisäksi kaavan mukaisia yksiasuntoisten erillispientalojen korttelialueita (AO-1), kunnan tarpeisiin varattuja lähivirkistysalueita (VL-k), luonnonsuojelualueita (SL-1) ja vesialueita (W).

Ulvilan kaupungin kaavoituskatsauksen 2026 (KH 16.3.2026) kaavakohteista vaikutusalueetta koskee kolme yleiskaavakohdetta: Harjunpään aurinkovoimalan osayleiskaava (yleiskaavakohde A, muutoksenhaussa), koko kaupungin alueen käsittävä Energiaverkon vaiheyleiskaava 1 (yleiskaavakohde B, vireillä), Harjunpään ja Sunniemen yleiskaava (yleiskaavakohde D, varaus).

Lausuntopyynnössään LVV on pyytänyt kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

- näkemykset hankkeen todennäköisistä ympäristövaikutuksista
- ympäristön nykytilan kuvauksen riittävyys ja suunniteltujen selvitysten kohdentuminen todennäköisesti merkittäviin vaikutuksiin
- suunniteltujen selvitysten yhteensovittamisen mahdollisuudet muihin menettelyihin
- hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset

LAUSUNTO

Ulvilan kaupunki toteaa, että hankkeen todennäköiset ympäristövaikutukset on esitetty YVA-ohjelmassa pääosin kattavasti. Kaavojen osalta (luvut 7.1.5 ja 7.1.6) olisi hyvä harkita myös kaavoituskatsausten mukaisten lähiaikoina vireille tulevien kaavojen sisällyttämistä arviointiin, jotta voidaan arvioida putken rakentamisen vaikutuksia myös näiden kaavojen sisältöön ja toteutumiseen. Ulvilan sähköaseman ja sen kehittämistarpeiden kannalta olisi lisäksi hyvä harkita tarkempaa vaikutusten arviointia suhteessa muuhun energiaverkkoon ja sen kehittämistarpeisiin (vrt. luku 7.2). Energiaverkon kehittämistarpeisiin kohdistuvien vaikutusten lisäksi Ulvilan kaupungin kohdalla korostuvat maisemavaikutukset (luku 12.1.1), mutta nämä tulevat ohjelman perusteella arvioiduiksi riittävällä tarkkuudella.

Myös ympäristön nykytila on kuvattu ohjelmassa pääosin kattavasti, ja tehtäviksi esitetyt selvitykset vaikuttavat kohdentuvan todennäköisesti merkittäviin vaikutuksiin. Nykytilan kuvausta olisi hyvä harkita täydennettäväksi niin ikään lähiaikoina vireille tulevien kaavojen ja muun energiaverkon osalta. Ulvilan kaupungin näkemyksen mukaan YVA-menettelyssä tehtäviä selvityksiä voitaisiin ainakin jossain määrin yhteensovittaa Ulvilan kaupungin alueella vireillä olevan energiaverkon vaiheyleiskaavan 1:n selvitysten ja suunnittelun kanssa. Vetyverkko on energiaa siirtävä verkko siinä kuin voimajohdotkin. Molemmat ovat tärkeitä myös 12.3.2026 voimaan tulleen Ulvilan keskustaajaman yleiskaava 2045:n mukaisen uuden Pirunkynnen suurteollisuusalueen jatkosuunnittelun kannalta.

Suunnitelmien, lupien ja niihin rinnastettavien päätösten osalta (luku 1.6) Ulvilan kaupungilla ei ole ohjelmaan lisättävää. Hankkeeseen liittyvät maanpäälliset rakenteet edellyttävät rakentamislupaa ja mahdollisesti myös maisematyölupaa rakenteiden sijainneista ja maisemavaikutuksista riippuen. Mikäli rakenteet sijoittuvat muulle kuin asemakaava-alueelle, tarkastellaan rakenteiden sijoittamisen

edellytykset rakentamislupamenettelyssä. Ulvilassa kaupunginhallitus antaa rakennusvalvonnalle lausunnon merkittävien rakennushankkeiden sijoittamisen edellytyksistä. Lisäksi putkilinjaus tullaan huomioimaan energiaverkon vaiheyleiskaavassa 1.

Ulvilan kaupunki katsoo, että YVA-ohjelman liitteessä 1 esitetty vetyputken reitti on linjattu Ulvilan kaupungin alueella tarkoituksenmukaisesti ja siten, että siitä olisi mahdollisimman vähän haittaa asutukselle ja muulle yhdyskuntarakentamiselle, elinkeinoille, luonnonympäristöille, kulttuuriympäristöille ja maisemalle sekä sähkösiirtoverkolle. Linjauksessa on huomioitu myös Ulvilan kaupungin käynnissä olleet ja juuri valmistuneet yleiskaavahankkeet. Uutena kaavahankkeena on kuitenkin tullut vireille energiaverkon vaiheyleiskaava 1.

Vetyputken reitti on pyritty sijoittamaan pääsääntöisesti viljelysalueille aina kun se on ollut mahdollista. Tämä on järkevä ratkaisu, koska viljelysalueille putken ympäristövaikutukset ja vaikutukset elinkeinoihin ovat vähäisemmät kuin metsäisille alueille sijoitettaessa. Vetyputken sijoittamisessa viljelysalueille tulee huomioida vaikutukset maatalouselinkeinolle ja pyrkiä teknisellä toteutuksella minimoimaan pitkäaikaiset haitat maanviljelylle. Viljelysalueille tulee huomioida riittävä asennussyvyys, jotta maakaapelireitin yli pystytään ajamaan kaikkialla viljelysalueille hyvinkin raskailla maatalouskoneilla, joita käytetään muun muassa monien juuresten viljelyssä.

Hankkeen rakentamisaikaisten kaivumaiden järjestelyissä tulee huomioida pintavaluntojen järjestäminen sekä hulevesien tarkkailu ja käsittely siten, ettei aiheuteta riskiä alapuolisten vesistöjen pilaantumiselle. Tarve tälle korostuu erityisesti siinä tapauksessa, että kaivujen yhteydessä löytyy vesistöille haitallia happamia sulfaattimaita. Harjunpäänjoki-Kaasmarkunjoki on kalataloudellisesti erittäin arvokas ja herkkä kokonaisuus. Kyseessä on Kokemäenjoen ainoa sivujoki, johon vaelluskalat nousevat. Joella on toteutettu useita kalataloudellisia kunnostuksia, mikä vuoksi vesistöihin kohdistuvan kuormituksen estämiseen kaikissa olosuhteissa on kiinnitettävä erityistä huomiota. Koska vetyputki sijoittuu pitkältä matkalta Harjunpäänjoen/Kaasmarkunjoen vesistön välittömään läheisyyteen, olisi jo YVA-menettelyn yhteydessä järkevää selvittää tarkemmin mahdollisten happamien sulfaattimaiden esiintymisen riski. Joka tapauksessa ennen hankkeen maanrakennustöiden aloittamista on selvitettävä mahdollisten happamien sulfaattimaiden esiintyminen hankealueella ja huolehdittava ennakoivin varotoimin siitä, ettei hankkeen rakentamsvaiheen aikaisista toimenpiteistä aiheudu haitallisia vesistövaikutuksia herkälle Harjunpäänjoen vesistölle.

Ulvilan kaupungilla ei ole Gasgrid Vetyverkot Oy:n Suomen kansallisen vedyn siirtoverkon Lounais-Suomen osan (osa IV) YVA-ohjelmasta muuta lausuttavaa.

Oheismateriaaleina lausuntopyyntö, ote vetyputken reittikartasta Ulvilan kaupungin alueella sekä otteet putkilinjan vaikutusalueelle sijoittuvista yleis- ja asemakaavoista.

Toimivalta: Ulvilan kaupungin 1.3.2026 voimaan tulleen hallintosäännön 22.3 § kohdan 7 mukaan toimivalta toimialaansa ja useaa toimialaa koskevien yhteistyötahojen pyytämien lausuntojen antamisesta on kaupunginhallituksella.

Sovelletut säännökset: Ulvilan kaupungin hallintosääntö 22.3 § kohta 7.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Löfbacka Mikko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa Lupa- ja valvontavirastolle selostusosan mukaisen lausunnon Gasgrid Vetyverkot Oy:n Suomen kansallisen vedyn siirtoverkon Lounais-Suomen osan (osa IV) YVA-ohjelmasta.

Käsittely

Minna Koivunen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana kello 18.21.

Käsittelyn kuluessa kaupunginjohtaja teki seuraavan muutetun päätösehdotuksen:

Kaupunginhallitus päättää antaa Lupa- ja valvontavirastolle selostusosan mukaisen lausunnon Gasgrid Vetyverkot Oy:n Suomen kansallisen vedyn siirtoverkon Lounais-Suomen osan (osa IV) YVA-ohjelmasta. Lausunnon viidennen kappaleen viimeiseksi lauseeksi lisätään: Lisäksi vetyputken ja sen mahdollisten maadoituskenttien vaikutukset tulee selvittää erityisesti muuntoaseman läheisyydessä olevilla viljelysalueilla.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi muutetun päätösehdotuksen yksimielisesti.